

ЗАЙЧИК МАРК РАФАЇЛОВИЧ

Зайчик Марк Рафаїлович (22.01.1915, с. Кам'янка Катеринославської губернії (нині Дніпропетровська область) – 23.09.1996, м. Бней-Брак, Ізраїль) – бібліотекознавець, бібліограф, ветеран Другої світової війни, ветеран праці, співробітник Харківської державної наукової бібліотеки імені В. Г. Короленка (ХДНБ).

Народився в селянській родині землеробів. У 1930 р. вступив до школи фабрично-заводського учнівства «Червоний Жовтень», яку закінчив у 1933 р. До 1936 р. працював слюсарем на верстатобудівному заводі імені Молотова у Харкові, на заводі «Червоний Жовтень», у навчально-експериментальній майстерні при Харківському інженерно-будівельному інституті. У 1936 р. вступив до Харківського державного бібліотечного інституту (тепер – Харківська державна академія культури), навчався без відриву від виробництва. Закінчив у 1941 р., отримавши кваліфікацію бібліотекознавця. З квітня 1941 р. працював у ХДНБ завідувачим відділом обслуговування та книжкових фондів. З липня цього ж року пішов на фронт. Воював у військах протихімічного захисту. За участь у бойових діях нагороджений орденом «Червоної Зірки», медалями «За взяття Будапешта», «За взяття Відня», «За перемогу над Німеччиною» та ін.

Після закінчення Другої світової війни у званні капітана запасу в 1947 р. повернувся до ХДНБ. Брав участь у відбудові книгозбірні. Обіймав керівні посади: з 1947 р. – завідувач сектору книгосховища, з 1949 р. – головний бібліотекар кабінету бібліотекознавства, завідувач відділу фондів та обслуговування, з 1953 р. – завідувач науково-бібліографічного відділу, з 1963 р. – завідувач відділу обробки та каталогів, з червня 1975 р. – завідувач відділу систематизації і організації систематичного каталогу. Подвижник

бібліотечної справи, фахівець високого класу, знавець Бібліотечно-бібліографічної класифікації (ББК), організації та ведення системи каталогів, здобув визнання та повагу серед широкої бібліотечної спільноти не тільки УРСР, але і за її межами.

Вагомим є внесок М. Р. Зайчика у запровадження ББК, розпочате 1964 р. М. Р. Зайчик – учасник заходів Міністерства культури України з надання допомоги бібліотекам та з перевірки їх роботи. Організатор семінарів, курсів, нарад, методичних заходів з бібліотекознавства, активний учасник обласних та всеукраїнських конференцій з питань бібліотечно-бібліографічної справи, де неодноразово представляв власні інтелектуальні напрацювання та досягнення колег.

М. Р. Зайчик налагоджував професійні контакти з бібліотечними фахівцями як України, так і зарубіжжя, надавав методичну та практичну допомогу спеціалістам різних бібліотек, консультації з питань систематизації документів, правильної розстановки карток, редагування розділів тощо. Читав лекції у Харківському державному бібліотечному інституті (згодом інститут культури), виявляючи ґрунтовні знання з бібліотечних дисциплін. М. Р. Зайчик був членом вченої ради та редакційної ради ХДНБ. Під його редакцією видавалися посібники та статті з питань бібліотекознавства і бібліографії: «Правила користування каталогами», «Бібліографічна робота масових бібліотек (з досвіду роботи бібліотек України)», «Українська радянська культура за 40 років (1917–1957)», «Інформаційний список нових видань: для працівників сільського господарства» та ін. З ініціативи М. Р. Зайчика був створений читацький актив у складі науковців, фахівців різних галузей, викладачів вищих навчальних закладів. М. Р. Зайчик – організатор систематичного каталогу авторефератів дисертацій.

Праці

1. Зайчик М. Р. Каталоги бібліотеки // Книгу – трудящимся. Харків, 1968. С. 25–41.
2. Зайчик М. Р. Опыт внедрения новой схемы библиотечно-библиографической классификации в Харьковской государственной научной библиотеке им. В. Г. Короленко // Библиотеки СССР. Москва, 1965. Вып. 29. С. 76–85.
3. Зайчик М. Р. Справочно-библиографическая работа в научно-библиографическом отделе // Опыт работы Государственной научной библиотеки имени В. Г. Короленко. Харків, 1957. Вып. 2. 59 с.

Джерела

1. Чегринець М. Із лабіринтів пам'яті. Яскрава сторінка з історії Харківської державної наукової бібліотеки імені В. Г. Короленка. До 100-річного ювілею Марка Рафаїловича Зайчика (1915–1996) // Бібл. форум України. 2014. № 4. С. 58–60.
2. Чегринець М. Н. Каталоги Харьковской государственной научной библиотеки им. В. Г. Короленко со дня их образования (1886–1946 гг.) // Зб. наук. пр. / Харків. держ. наук. б-ка ім. В. Г. Короленка. Харків, 2012. Вип. 7. С. 117–129.
3. Чегринець М. Н. Сквозь откровение воспоминаний. Харків, 2016. 96 с.: ил.

Чегринець Марія Миколаївна

Статтю створено 25.04.2016.